

POL-30 Wong Hämäläinen Anna-Mari(UM) 19.11.2021

Asia

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) 11.11.2021

Kokous

Ulkoasiainneuvosto 11.11.2021

Kokouksen aiheina olivat WTO:n uudistaminen ja valmistautuminen ministerikokoukseen sekä EU-Yhdysvallat-kauppasuhteet.

Arvion mukaan tulokset ministerikokouksesta ovat edelleen mahdollisia, vaikka tilanne Genevessä on hankala. Tulokset edellyttävät, että avainpelaajatsitoutuvat näiden saamiseen. Useanvälisistä aloitteista (erit. palvelujen kotimainen sääntely) saadaan tuloksia, samoin tulokset ovat mahdollisia WTO-reformin (lähinnä työryhmän perustaminen) ja kaupan ja terveyden suhteen. Maataloudessa tilanne on herkkä. Jäsenmaat antoivat tukensa komission pyrkimyksille. Oikeanlaisen viestinnän tärkeyttä ministerikokouksesta painotettiin.

Esitettiin tyytyväisyys myönteiseen kehitykseen EU-USA-kauppasuhteissa, joskin huolenaiheita riittää edelleen. USA:n tiukempaa sitoutumista WTO-työhön kaivattiin.

Muissa asioissa käsiteltiin komission raporttia EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanosta ja kauppasopimusten kestävästä kehityksestä (TSD) koskevien lukujen tarkastelua. Keskustelu TSD-aiheesta jatkuu ensi vuoden puolella. Lounaskeskustelussa esiin nousivat myös Chile ja Uusi-Seelanti – neuvottelujen loppuunsaattaminen.

Epävirallisessa keskustelussa Yhdysvaltojen kauppaedustaja Tain kanssa noteerattiin viimeaikaiset virstanpylväät EU–Yhdysvallat –kauppasuhteissa. Keskusteltiin myös WTO:n ministerikokouksesta sekä yhteistyömahdollisuuksista.

1. WTO:n uudistaminen ja valmistautuminen ministerikokoukseen (MC12)

Vahvistettiin, että EU:n tulisi ottaa Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistamisessa johtorooli. Tulosten saaminen on tärkeää WTO-keskiselle monenväliselle järjestelmälle. Tilanne Genevessä ei kuitenkaan ole rohkaiseva.

EU:n kauppastrategia huomioiden tulisi saavuttaa merkittäviä tuloksia. Tämä on edelleen mahdollista useanvälisten neuvottelujen, kauppa ja terveys –aloitteen sekä WTO:n reformin osalta, mutta kalastustukien ja maatalouden osalta tilanne on vaikeampi, ja IP-oikeuksien osalta tilanne on herkkä.

Nähtiin tärkeänä, että EU on proaktiivinen ja pyrkii edistämään menestyksellistä kokousta. Pitää välttyä tilanteelta, että EU:ta syytettäisiin kokouksen epäonnistumisesta. Kaikista aiheista on saatavissa tuloksia, kun kaikki sopimusosapuolet olivat realistisia ja kompromissivalmiita.

Kauppa ja terveys-aloitteessa kyse on WTO:n toiminnasta Covid19:n suhteen sekä työohjelmasta resilienssin vahvistamiseksi seuraavia pandemioita silmällä pitäen. Puheenvuoroissa alleviivattiin, että rokotteiden saatavuuteen vaikuttivat asiat, kuten sääntely-ympäristö, jakelujärjestelmien ongelmat yms. EU:n tuli tehdä velvollisuutensa, että kehitysmaihin saataisiin riittävästi rokotteita. Työtä jatketaan pienryhmässä. Jos on tarve, työtä voidaan jatkaa MC12:n jälkeenkin.

WTO:n uudistamisesta ja EU:n johtajuudesta työssä oltiin keskustelussa yhtä mieltä. Reformityöryhmästä sopiminen (kaikki kolme WTO:n ydintoimintoa, tulosten saaminen seuraavaan ministerikokoukseen mennessä) näyttää mahdolliselta. Todettiin myös tarve saada USA mukaan. Riitojenratkaisu nähtiin monissa puheenvuoroissa olennaisena reformin elementtinä.

Kalastustukien suhteen sopu tulisi saada pian. Se näyttäisi olevan edelleen mahdollista, mutta erityis- ja erilliskohtelusta sopiminen on vaikeaa.

Maatalous oli niin ikään hankala aihe. Maataloudesta tarvittiin myönteinen tulos, joka pitäisi sisällään transparenssiin liittyviä tuloksia, sovun Maailman ruokaohjelman elintarvikehankintojen vapauttamisesta vientirajoitusten piiristä ja työohjelman kotimaisen tuen ja julkisten varastohankintojen (PSH) suhteen.

Useanvälisten aloitteiden suhteen palvelujen kotimaisen sääntelyn neuvottelut voidaan päättää. Siinä on mukana 65 jäsentä, ml. Yhdysvallat ja Kiina. OECD-laskelmat osoittavat, että toimeenpanon myötä saadaan G20-maiden palvelukaupassa yli 140 miljardin euron säästöt. Kyse on merkittävästä saavutuksesta koko monenväliselle järjestelmälle. Sähköisessä kaupassa ja investointien helpottamisessa kyettäneen noteeraamaan edistystä. Ympäristöstä ja ilmastosta yhteydenpito eri maiden suuntaan on tehostunut. EU:n on tarkoitus tukea kolmea useanvälistä julkilausumaa. Tämän lisäksi pyritään varmistamaan, että kauppa- ja ilmastopolitiikan risteyskohdat huomioidaan myös ministerijulkilausumassa.

Muista teemoista esiin nostettiin tasavertaiset kilpailuolosuhteet (LPF) ja ilmasto- ja ympäristö/kestävyyssaiheet, ml. fossiilipolttoainetukien reformi sekä ympäristötuotteet ja -palvelut. Painotettiin myös oikeanlaisen viestinnän tärkeyttä, jossa nähtiin tärkeäksi ottaa huomioon myös tulokset useanvälisissä aiheissa.

Suomi toivoi WTO:ta vahvistavia tuloksia, ml. kaupan ja terveyden ja kalastustukien suhteen. IP-oikeuksien suojan osalta joustoa on löydettävissä pakkolisensioinnin kriteerien suhteen. WTO:n institutionaalisten uudistusten suhteen ministerikokouksessa tulisi sopia prosessista. Useanvälisiä aloitteita, ml. palvelujen kotimainen sääntely, tulee markkinoida onnistumisina. Kauppaa ja ympäristöllistä kestävyyttä koskevat julistukset olivat tervetulleita, ml. tavoite edistää ympäristötuotteiden ja palvelujen kauppaa. Viestintä EU:n tavoitteista sidosryhmien suuntaan ja laajemminkin oli tärkeää.

2. EU–Yhdysvallat-kauppasuhteet

Vuotta 2021 luonnehdittiin tärkeäksi transatlanttisten kauppasuhteiden kannalta. Nyt oli poliittista tahtoa yhteistyöhön. Kesäkuussa järjestettiin onnistunut huippukokous ja aloitettiin uudelleen vuoropuhelu kaupasta. Huippukokouksessa sovittiin myös Airbus/Boeing-kiistan jäädyttämisestä viideksi vuodeksi. OECD:ssa saadun yhteisymmärryksen seurauksena purettiin USA:n uhkaamat 301-tullit niille jäsenmaille, jotka verottavat sähköisiä palveluita. Viimeisimpänä saavutuksena oli

väliaikainen ratkaisu terästä ja alumiinia koskeviin 232-tulleihin. Tällä palautetaan aiemmin vallinneet kauppavirrat, keskeytetään EU:n tasapainottavat toimet ja WTO:ssa auki olevat kauppariidat. USA ei poista tulleja kokonaan vaan myöntää aiempien kauppavirtojen mukaiset tullikiintiöt. Sopimus on voimassa kaksi vuotta eli vuoden 2023 loppuun. Kyseessä ei siis ole lopullinen ratkaisu mutta tärkeä askel sen suuntaan. EU:n tavoitteena on lopulta päästä eroon tulleista kokonaan.

Sopimuksen olennainen osa on puuttuminen maailmanlaajuiseen teräksen ylikapasiteettiin globaalien järjestelyjen kautta (*Global Arrangement*). Siinä tehdään yhteistyötä paitsi ylikapasiteetin vähentämiseksi myös kestävästi tuotetun teräksen ja alumiinin edistämiseksi sekä pyritään palauttamaan normaalit markkinaolosuhteet. Globaalijärjestelyn katsottiin olevan yhteensopiva kummankin osapuolen suunniteltujen ilmastotoimien kanssa. Järjestelyn tulee olla myös monenväliseen järjestelmään sopiva.

Kauppa- ja teknologianeuvoston (TTC) ensimmäinen kokous Pittsburghissa oli syyskuun lopussa, siinä luotiin kymmeneen aihepiiriin keskittyvät työryhmät ja annettiin poliittinen signaali, että EU ja USA ovat valmiita johtamaan monella uuden tekniikan sektoreilla ja vastaamaan ympäristöhaasteisiin sekä turvaamaan toimitusketjut mm. puolijohteiden ja lääkkeiden osalta. Kokous vahvisti, että molemmat jakavat yhteisen näkemyksen vientivalvonnasta ja vaihtavat parhaita käytäntöjä sijoitusten seurannassa sekä niihin liittyvien riskien arvioinnissa ja lieventämisessä. Muita TTC:n yhteistyöaloja ovat pk-yritysten digitalisoitumista tukevat pyrkimykset sekä globaaleihin kauppahaasteisiin vastaaminen.

TTC:hen kohdistuu suuria odotuksia ja nyt olisi tärkeää saada lisätuloksia sekä tunnistaa EU:n intressit. Seuraava TTC pidetään keväällä 2022 EU:n alueella. On tärkeää saada TTC:lle sidosryhmien tuki sekä näiden asiantuntemus käyttöön. Tätä varten on normaalien konsultointikanavien lisäksi luotu verkkoalusta Futurium. Jäsenmaat pidetään mukana ja tiedotettuina TTC:n työstä.

USA olisi saatava aktiivisesti mukaan WTO:hon ja MC12:n valmisteluun. Yhteistyötä Kiinan suhteen on tehtävä EU:n etujen pohjalta. Muistutettiin myös, että EU:n on oltava valppaana mahdollisen epäedullisen kehityksen suhteen.

3. Muut asiat

Komission raportti EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanosta

Todettiin tarve kauppasopimusten tehokkaalle toimenpanolle. On lisäksi tärkeää, että kansalaiset ymmärtävät EU:n neuvottelemien sopimusten hyödyt – tämä tehtävä ei kuulu vain komissiolle, vaan myös jäsenmaille ja yrityksille.

Esiteltiin raportti, joka on pääasiallinen työkalu kauppasopimusten toimeenpanoa valvovalle komission edustajalle *Chief Trade Enforcement Officerille* (CTEO). Raportin pohjalta käydään myös keskustelua jäsenmaiden kanssa. Kauppasopimusten toimeenpanon ohella raportissa prioriteettialueita ovat mm. toimet, joilla tuetaan pk-yrityksiä sopimusten hyödyntämisessä, sekä kaupanesteiden poistaminen kahdenvälisin ja WTO-tason toimenpitein. Mainittiin lisäksi kauppaa ja työpaikkoja koskeva komission raportti, jossa on myös jäsenmaakohtaiset tiedot. Jäsenmaita kannustettiin hyödyntämään raporttia osoittaakseen kaupan vaikutuksen työpaikkoihin. EU-vienti ylläpitää unionissa 38 miljoonaa työpaikkaa, mikä on 11 miljoonaa työpaikkaa enemmän kuin 10 vuotta sitten. Keskustelu kauppasopimusten täytäntöönpanosta jatkuu kauppapoliittisessa komiteassa.

Kauppasopimusten kestävä kehitystä koskevien lukujen tarkastelu

Kuultiin prosessista, jossa on kaksi elementtiä: vertaileva tutkimus, jossa tarkastellaan muiden maiden käytäntöjä (konsultin loppuraportti saadaan tammikuun loppuun mennessä) ja viime viikolla päätynyt julkinen konsultaatio, johon saatiin 71 vastausta. Komissio keskustelee aiheesta jäsenmaiden ja Euroopan parlamentin kanssa arvionsa pohjalta ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

4. Lounaskeskustelu: kahdenväliset kauppaneuvottelut

Keskustelussa tuotiin selkeästi esille kauppasopimusten ja neuvotteluiden loppuunsaattamisen merkitys EU:lle, erityisesti Chile ja Uusi Seelanti –neuvottelut. Kauppapolitiikan ja kauppasopimusten merkitystä EU:lle painotettiin, sopimukset tulee saada neuvoteltua ja ratifioitua. Kyse on myös EUn uskottavuudesta neuvottelukumppanina.

Suomi korosti vapaakauppasopimusten merkitystä, myös EU:n uskottavuuden ja avoimen strategisen autonomian kannalta. Kauppasopimuksilla on taloudellinen, mutta myös geopoliittinen ulottuvuus. Suomi tuki Chile- ja Uusi-Seelanti-sopimusten ripeää loppuunsaattamista sekä neuvottelujen aloittamista Intian kanssa.

5. Epävirallinen keskustelu Yhdysvaltojen kauppaedustaja Tain kanssa

Todettiin, että Tain edellisessä keskustelussa kauppaministerien kanssa ulkoasiainneuvostossa toukokuussa herättämät odotukset suhteiden kehittymisestä ovat täyttyneet. Kauppa- ja teknologianeuvosto TTC:n Pittsburghin avauskokousta pidettiin onnistuneena, ja sen katsottiin edistäneen digitaalista ja vihreää siirtymää sekä standardien asettamista. Paljon on vielä tehtävänä ja TTC:n olisi tuottaa konkreettisia tuloksia. EU:n ja USA:n olisi yhdistettävä voimansa WTO:ssa ja työskenneltävä MC12:n onnistumiseksi. Olisi osoitettava yhteistä johtajuutta terveys-, kalastustuki- ja WTO:n uudistamiskysymyksissä. Lisäksi osapuolten olisi vältettävä uusien kauppaa ongelmien ja esteiden syntyminen.

Todettiin edelleen, että on työskenneltävä ratkaisujen löytämiseksi Yhdysvaltoja ja EU:a erottaviin kysymyksiin ja kehitettävä transatlanttista kauppaa hyvinvoinnin lisäämiseksi molemmilla puolilla.

Suomen edustajat

Pysyvä edustaja Markku Keinänen (EUE), Ilkka-Pekka Similä (UM), Pasi-Heikki Vaaranmaa (UM), Jussi Koskela (EUE), Petteri Kotilainen (EUE)

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	kauppapolitiikka, UAN Ulkoasiainneuvosto, WTO, WTO ministerikokous, Yhdysvallat UM
----------------------------	--

Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM
----------	---
